

بسمه تعالی

نقدی بر
« مبانی جامعه‌شناسی »

نوشته:

دکتر فریدون کامران

سرشناسه: کامران، فریدون، ۱۳۳۱ -

عنوان و نام پدیدآور: نقدی بر مبانی جامعه‌شناسی / نوشته فریدون کامران.

مشخصات نشر: تهران: شرکت تحقیقاتی انتشاراتی دانشیار، نشر استادیار، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۲۴ ص؛ ۵/۲۱×۱۴ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۸۲-۵۷-۶ قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

وزعیت فهرست نویسی: فپا

موضوع: جامعه‌شناسی موضوع: Sociology

رده بندی نشر: ۶۰۶.۱۲/۶۰۶.۱۲ ف ۱۳۹۶۲ ۱۸۵

رده بندی دیویی: ۳۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۱۷۷۰۶

انتشارات استادیار - وابسته به موسسه
تحقیقاتی و مشاوره‌ای «دانشیار»

نام کتاب: نقدی بر مبانی جامعه

شناسی نویسنده: دکتر فریدون کامران

ناشر: انتشارات استادیار

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

لیتوگرافی: راپیدگرافیک

چاپ و صحافی: چاپ برتر

مرکز پخش: تهران، خیابان کارگر شمالی، روبروی مسجد امیر، پلاک ۱۶۶۹، طبقه ۴، واحد ۸

آدرس اینترنتی:

تلفن: ۸۸۰۰۹۳۳۴ دورنگار: ۸۸۰۰۹۶۶۳

www.ostadyar.com

پست اینترنتی: office@ostadyar.com

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۶.....	مقدمه
--------	-------

فصل اول: پایگاه اجتماعی

۱۰.....	پایگاه اجتماعی
۱۰.....	تعریف پایگاه اجتماعی
۱۶.....	عوامل تعیین کننده پایگاه اجتماعی
۱۷.....	نقد نظریه‌های کتاب مبانی جامعه‌شناسی در خصوص ...
۲۱.....	پایگاه اجتماعی بنیادی
۲۲.....	وضعیت در زندگی طبقه ...
۲۵.....	پایگاه و قشربندی اجتماعی

فصل دوم: سنخ‌های اجتماعی

۳۴.....	تعریف سنخ اجتماعی
۳۵.....	انواع سنخ‌های اجتماعی
۳۸.....	منبع داده‌های مربوط به سنخ‌های اجتماعی
۴۰.....	فایده سنخ‌های اجتماعی
۴۲.....	فرق سنخ‌های اجتماعی با گروه‌های اجتماعی
۴۴.....	باورهای قالبی
۵۱.....	سنخ‌های اجتماعی و قشربندی اجتماعی

فصل سوم: گروه‌بندی‌های اجتماعی

۵۶.....	تعریف گروه‌بندی‌های اجتماعی
۵۶.....	انواعی از گروه‌بندی‌های اجتماعی
۵۸.....	الف: طبقات اجتماعی
۵۹.....	وجه تمایز طبقات اجتماعی از دیگر گروه‌بندی‌های اجتماعی

- ۱- طبقات اجتماعی فراکارکردی اند ۶۰
- ۲- طبقات اجتماعی ناهمگرا هستند ۶۱
- ۳- طبقات اجتماعی از گروه‌بندی‌های دورادورند ۶۲
- ۴- طبقات اجتماعی از گروه‌بندی‌های پدیده‌ای‌اند ۶۳
- ۵- طبقات اجتماعی گرایش شدیدی به ساخت‌پذیری دارند ۶۴
- ۶- طبقات اجتماعی در برابر نفوذ جامعه کل مقاومت نشان می‌دهند ۶۵
- ب: گروه‌های اجتماعی ۶۷
- گروه‌های نخستین و گروه‌های دومین ۶۹
- گروه عضویت و گروه راهنمایی ۶۹
- گروه‌مداری ۷۰
- گروه‌های همگرا و گروه‌های ناهمگرا ۷۰
- مشخصات گروه‌های اجتماعی ۷۱
- ۱- ساختار گروه ۷۲
- ۲- کارکرد گروه اجتماعی ۷۲
- ۳- هنجارهای گروه اجتماعی ۷۲
- ۴- روابط اجتماعی در گروه ۷۳
- ۵- ارزش‌های حاکم در گروه ۷۴
- ۶- احراز هویت گروه ۷۵
- ۷- هدف و یا اهداف گروه ۷۵
- ۸- عمر و اصالت گروه‌های اجتماعی ۷۶
- نقد نظرگاه‌های کتاب مبانی جامعه‌شناسی در خصوص گروه‌های اجتماعی... ۷۷
- ج: اقلیت‌های اجتماعی ۹۱
- ۱- اقلیت‌های دینی ۹۱
- ۲- اقلیت‌های مهاجر ۹۲
- الف: مهاجران خارجی ۹۳

- ب: مهاجران داخلی ۹۴
- ۳- اقلیت‌های نژادی ۹۵
- نقد اقلیت‌های اجتماعی در کتاب‌های جامعه‌شناسی ۹۶

فصل چهارم: هنجارهای اجتماعی

- هنجارهای اجتماعی ۱۰۰
- هدایت هنجاری کنش اجتماعی ۱۰۴
- هنجارهای اجتماعی دارای انسجام ساختاری اند ۱۰۵

فصل پنجم: ارزش‌های اجتماعی

- ارزش‌های اجتماعی ۱۰۹
- تعارض ارزش‌های اجتماعی ۱۱۲
- ارزش‌ها و قضاوت‌های ارزشی ۱۱۳
- خصوصیات ارزش‌های اجتماعی ۱۱۴
- ۱- ارزش آرمان است یعنی ذهنی است ۱۱۵
- ۲- ارزش‌ها در عین آرمانی بودن، ابزارها و عین و کیفی در ۱۱۵
- ۳- نسبیت ارزش‌ها در زمان و مکان ۱۱۷
- ۴- ارزش‌ها دارای سلسله مراتبند ۱۱۹
- معیارهای قضاوت‌های ارزشی ۱۲۰
- ۱- معیار عاطفی ۱۲۰
- ۲- سنجش و قیاس ۱۲۱
- ۳- خودمداری ۱۲۲
- ۴- جامعه‌مداری ۱۲۳
- منابع فارسی ۱۲۴
- منابع لاتین ۱۲۴

مقدمه

در این کتاب ما به تبیین مفاهیم مهم و بحث برانگیزی از مبانی جامعه‌شناسی یعنی پایگاه اجتماعی، قشربندی اجتماعی، سنخ‌های اجتماعی، گروه‌های اجتماعی، طبقات اجتماعی، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی می‌پردازیم.

البته برای درک بهتر و عمیق‌تر این مطالب، به یک کتاب از مبانی جامعه‌شناسی رجوع کرده و مطالب آن مهمی نقد قرار داده‌ایم.

بدون شک نقد مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی از این کتاب به منزله نفی و یا کوچک و بی‌اهمیت نشان دادن زحمات نویسندگان محترم در نگارش آن کتاب نیست. بلکه اگرچه این مفاهیم را از کتابش مرده‌اند قرار می‌دهیم، در اصل دو هدف را تعقیب کرده‌ایم:

۱- درک بهتر مطالب و ارائه مفاهیم همراه با دیدگاه‌های انتقادی به‌گونه‌ای که متون ارائه شده بهتر و بیشتر در مخیله خواننده و علاقمندان به این علم جا بیفتد.

۲- القاء غیرمستقیم این مطلب به خوانندگان که هر مطلبی را در هر کتابی نه انقیادانه بلکه منتقدانه مطالعه کنند. به سخنی دیگر هیچ کتابی را به عنوان وحی منزل نه پذیرند، بلکه همچون هر محققى که پیش از هر چیز در اثبات فرضیه صفر یعنی نفی فرضیه خود می‌کوشد، به رد نظر بپردازد، تا در

صورت عدم امکان نفی به اثبات برسد.

علم جامعه‌شناسی به مطالعه قانونمندی‌های حاکم در روابط اجتماعی می‌پردازد. به عبارت دیگر سعی دارد از طریق کشف رابطه بین متغیرهای مختلف (اعم از اجتماعی و غیر اجتماعی) پی به قانونمندی‌های حاکم در جامعه برده، تا بتواند در هدایت، کنترل و تغییر پدیده‌های اجتماعی نقش ایفا کند.

در حالی که مبانی جامعه‌شناسی به تبیین مفاهیم اساسی و مهم این علم می‌پردازد برای اینکه بتوانیم جامعه‌شناسی را مورد مطالعه قرار دهیم و بفهمیم باید نخست با مفاهیم آن آشنا باشیم. یک فیزیکدان نمی‌تواند قوانین حاکم در فیزیک را بفهمد و یا کشف کند مگر اینکه به مفاهیمی چون سرعت، شتاب، انجما، انقباض، فشار و غیره آشنا باشد و آن‌ها را بفهمد. همان‌طوری که یک اقتصاددان بدین درک و شناختی از مفاهیمی چون عرضه، تقاضا، تورم، رکود، پول، مصرف، درآمد و غیره قادر به درک مفاهیم اقتصادی نیست چه رسد به کشف و شناخت قانونمندی‌های حاکم در این علم.

مبانی جامعه‌شناسی نیز به درک و شناخت مفاهیمی از جامعه‌شناسی می‌پردازد که لازمه مطالعه و درک جامعه‌شناختی هستند. پس اگر ما در تفهیم و شناخت این مفاهیم اهمال کنیم و یا آن‌ها را به غلط به مطالعه‌کنندگان و مبتدیان این علم بیاموزیم در اصل به تنها درک مطالب جامعه‌شناختی به آن‌ها کمکی نکرده‌ایم بلکه آن‌ها را در درک این مؤلفه‌ها به اشتباه کشانده‌ایم. تبیین مفاهیم اساسی در مبانی جامعه‌شناسی در اصل به شناخت بهتر این مفاهیم می‌پردازد، و با نقد مفاهیمی که به صورت سطحی یا ضعیف و یا ناراسا ارائه شده‌اند به تبیین بهتر این مفاهیم در اذهان خوانندگان کمک می‌کند. البته باید اذعان کنیم که در این مختصر نتوانسته‌ایم به ارائه کلیه مفاهیمی که در مبانی جامعه‌شناسی مطرح‌اند بپردازیم و تنها به چند مفهوم مهم و بحث برانگیز پرداخته‌ایم که امیدواریم در آینده با بسط بیشتر مطالب به سایر مفاهیم این علم پرداخته و حق مطلب را کامل ادا کنیم.

امید است صاحب نظرات و علاقمندان به جامعه‌شناسی این مشت نمونه خروار را پذیرفته و از نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود ما را بی‌نصیب نگذارند.

دکتر فریدون کامران

۱۳۹۷

www.ketab.ir